C/2025/641

2025 2 10

TARYBOS REKOMENDACIJA

2025 m. sausio 21 d.

kuria pritariama Portugalijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui

(C/2025/641)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

(1) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros ([1]) kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ([2]) ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų ([3]). Šia sistema siekiama skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą įgyvendinant reformas bei pasitelkiant investicijas ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Be to, ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas didesnis dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam taisyklių laikymosi užtikrinimui;

(2) naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Šiais planais siekiama dviejų tikslų: i) užtikrinti, kad, *inter alia*, iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio, ir kad valdžios sektoriaus deficitas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turi būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų ([4]) plano, kuriuo veiksmingai nustatomas biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros institucijos kadencijos trukmės). Be to, plane turi būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste, visų pirma konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra (MDP)), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus;

(3) pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, t. y. valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(4) remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba tuomet turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas ir, kai taikytina, pritaria reformų ir investicijų įsipareigojimams, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas;

PASTABOS DĖL PORTUGALIJOS NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

(5) 2024 m. spalio 11 d. Portugalija Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija, atsižvelgiant į Portugalijos nurodytas priežastis;

Procesas iki plano pateikimo

(6) siekdama suteikti struktūrą dialogui, po kurio pateikiami nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, 2024 m. birželio 21 d. Komisija Portugalijai pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją ([5]). 2024 m. spalio 11 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė ([6]). Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 7 ir 8 straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Portugalijos orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis, kuriomis grindžiamos 2024 m. birželio mėn. perduotos išankstinės gairės, ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 3,6 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.);

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Portugalijai pateikta orientacinė trajektorija

	2025	2026	2027	2028	Vidurkis 2025–2028
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	4,1	3,6	3,4	3,3	3,6

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai.

(7) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. liepos–spalio mėn. vyko Portugalijos ir Komisijos techninis dialogas. Dialoge daugiausia dėmesio skirta Portugalijos numatytam grynųjų išlaidų planui ir jo pagrindinėms prielaidoms (visų pirma potencialaus augimo įverčiams), apsaugos sąlygos, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, išimčiai, taip pat numatomam reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimui;

(8) remiantis Portugalijos plane pateikta informacija, Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalyje numatytas konsultacijų su atitinkamais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant socialinius partnerius) procesas prieš pateikiant planą nebuvo vykdomas, laikantis Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnio 1 dalies c punkte numatytų pereinamojo laikotarpio nuostatų;

(9) nacionalinė fiskalinė taryba (*Conselho das Finanças Públicas*) pateikė nuomonę dėl makroekonominės prognozės ir makroekonominių prielaidų, kuriomis grindžiamas daugiametis grynųjų išlaidų planas. Fiskalinė taryba padarė išvadą, kad ekonomikos augimo projekcijos ir BVP defliatorius atrodo tikėtini, tačiau išreiškė abejonių dėl potencialaus augimo ir gamybos apimties atotrūkio įverčių, atsižvelgiant į bendrą plano makroekonominį scenarijų;

([5]) Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas be koregavimo laikotarpio pratęsimo ir su juo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Komisijos *2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Komisijos ir Tarybos *2024 m. ataskaitą dėl senėjimo* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#portugal.

(10) 2024 m. spalio 11 d. planas buvo pristatytas nacionaliniam parlamentui;

Kiti susiję procesai

(11) 2024 m. spalio 15 d. Portugalija pateikė 2025 m. biudžeto plano projektą. 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė nuomonę dėl šio biudžeto plano projekto ([7]);

(12) 2024 m. spalio 21 d. Taryba Portugalijai Europos semestro kontekste pateikė įvairių konkrečiai jai skirtų rekomendacijų ([8]);

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

(13) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Kontekstas: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

(14) 2023 m. ekonominė veikla Portugalijoje išaugo 2,5 % dėl vidaus paklausos ir paslaugų eksporto. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad 2024 m. ekonomika augs 1,7 % daugiausia dėl privataus ir valdžios sektoriaus vartojimo. Numatoma, kad 2025 m. realusis BVP padidės 1,9 %, nes tikimasi spartesnio investicijų augimo. Tikimasi, kad 2026 m. realusis BVP padidės 2,1 %, o jo augimą dar labiau paskatins investicijos ir privatus bei viešasis vartojimas. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu (t. y. 2024–2026 m.) potencialiojo BVP augimas Portugalijoje sumažės nuo 2,5 % 2023 m. iki 1,9 % 2026 m. dėl mažesnio darbo jėgos indėlio, atspindinčio prognozuojamą darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimą. 2023 m. nedarbo lygis buvo 6,5 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sieks 6,4 %, 2025 m. – 6,3 % ir 2026 m. – 6,2 %. Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatorius) sumažės nuo 6,9 % 2023 m. iki 3,8 % 2024 m. ir 2025 m. pasieks 2,5 %, o 2026 m. – 2,2 %;

(15) kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Portugalijos valdžios sektoriaus perteklius sudarė 1,2 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 0,6 % BVP 2024 m. ir dar sumažėti iki 0,4 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, iki 0,3 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozė apima Portugalijos 2025 m. biudžeto projektą, kurio pasiūlymą spalio mėn. Vyriausybė pateikė nacionaliniam parlamentui. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 97,9 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje sumažės iki 95,7 % BVP. Numatoma, kad jis toliau mažės iki 92,9 % BVP iki 2025 m. pabaigos ir iki 90,5 % iki 2026 m. pabaigos. Komisijos fiskalinėje prognozėje neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai tiksliomis konkrečiomis politikos priemonėmis;

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

(16) Portugalijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas;

(17) plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį;

(18) plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 3,6 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) iš esmės atitinka ([9]) 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotą orientacinę trajektoriją. Plane daroma prielaida, kad potencialiojo BVP augimas laipsniškai mažės nuo 2,4 % 2024 m. iki 1,6 % iki 2028 m. Be to, plane numatoma, kad BVP defliatoriaus augimo tempas sumažės nuo 3,1 % 2024 m. iki 2,6 % 2025 m. ir iki 2028 m. pasieks 2,0 %;

2 lentelė. Portugalijos plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	11,8	5,0	5,1	1,2	3,3	3,6
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, nuo 2023 bazinių metų, %)	11,8	17,4	23,4	24,8	28,9	nėra

([7]) Komisijos nuomonė dėl Portugalijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9063 final.
([8]) 2024 m. spalio 21 d. Tarybos rekomendacija dėl Portugalijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos.
([9]) Skirtumo nesimato dėl apvalinimo.

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028
Potencialiojo BVP augimas (%)	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6	1,8
Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	3,1	2,6	2,0	2,0	2,0	2,2

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

(19) jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą laipsniškai sumažėtų nuo 95,9 % 2024 m. iki 83,2 % BVP koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.), kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Prognozuojama, kad po koregavimo vidutinės trukmės laikotarpiu iki 2038 m. skolos santykis pagal planą nuolat mažės iki 64,8 %.

3 lentelė. Portugalijos plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	97,9	95,9	93,3	90,4	87,2	83,2	64,8
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	1,2	0,4	0,3	0,1	1,1	1,3	- 1,2

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis būtų toliau mažinamas iki koregavimo laikotarpio pabaigos (2028 m.). Tai yra tikėtina, nes, remiantis plano prielaidomis, pagal visus Komisijos skolos tvarumo analizės deterministinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad per dešimt metų po koregavimo laikotarpio skola mažės, o tikimybinės projekcijos su pakankamai didele tikimybe rodo, kad skola mažėtų. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio a punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

(20) remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, valdžios sektoriaus perteklius didėtų nuo 0,3 % BVP 2025 m. iki 1,3 % BVP 2028 m. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, per dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Fiskalinio koregavimo laiko profilis

(21) fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip plane aprašytas struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pradžioje, palyginti su linijiniu planu, nurodytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte kaip taisyklė. Pagal planą šį fiskalinio koregavimo profilį lemia Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų poveikis išlaidoms. 4 lentelėje pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai pagal planą. Struktūrinio pirminio pertekliaus sumažėjimą 2025 ir 2026 m. ir padidėjimą 2027 m. daugiausia galima paaiškinti šios rūšies išlaidomis (numatoma, kad 2025 ir 2026 m. jos atitinkamai padidės 0,2 ir 0,6 procentinio punkto BVP). Neatsižvelgiant į išlaidas, susijusias su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo

didinimo priemonės paskolomis finansuojamais projektais, fiskalinis koregavimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) išliktų iš esmės linijinis. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su apsaugos sąlyga, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, nustatyta Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte, ir pereinamojo laikotarpio nuostata, nustatyta jo 36 straipsnio 1 dalies e punkte;

4 lentelė. Portugalijos plane pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktūrinis pirminis balansas (% BVP)	3,2	2,3	2,1	1,7	2,8	2,9
Struktūrinio pirminio balanso pokytis (proc. punktais)	nėra	- 0,9	- 0,1	- 0,5	1,1	0,1

Šaltinis: Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

(22) jeigu plano prielaidos ir įsipareigojimai pasitvirtintų, struktūrinis deficitas per visą koregavimo laikotarpį išliktų mažesnis nei 1,5 % BVP. Taigi, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos bendros atsparumo maržos ir toliau bus laikomasi, todėl Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 2 dalyje nurodyto struktūrinio pirminio balanso papildomo pagerėjimo nereikalaujama;

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

(23) remiantis Reglamento (ES) 2024/1263 7 straipsniu, kadangi valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą bus didesnė nei 90 % BVP 2025 ir 2026 m., skolos santykis turi vidutiniškai mažėti bent 1 procentiniu punktu per metus, kol bus mažesnis nei 90 %, o po to jis turėtų vidutiniškai mažėti po 0,5 procentinio punkto. Šis vidutinis sumažėjimas apskaičiuotas 2024–2028 m. laikotarpiu ir sudaro 3,0 procentinio punkto. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos tvarumo apsaugos priemone;

Makroekonominės plano prielaidos

(24) planas grindžiamas prielaidomis, kurios skiriasi nuo 2024 m. birželio 21 d. Portugalijai perduotų Komisijos prielaidų. Visų pirma plane naudojamos skirtingos prielaidos dėl šešių kintamųjų, t. y. pradinės būklės (t. y. 2024 m. struktūrinio pirminio balanso), potencialiojo BVP augimo, BVP defliatoriaus augimo, realiojo BVP augimo, nominaliosios numanomos palūkanų normos ir atsargų ir srautų koregavimo. Be to, fiskalinis koregavimas yra sutelktas laikotarpio pabaigoje. Toliau pateikiamas tų prielaidų skirtumų vertinimas. Prielaidų skirtumai, turintys didžiausią poveikį vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, išvardyti toliau kartu su kiekvieno atskirai vertinamo skirtumo įvertinimu.

— Plane daroma prielaida, kad per koregavimo laikotarpį (iki 2028 m.) potencialiojo BVP augimas bus šiek tiek didesnis – vidutiniškai 0,1 procentinio punkto. Pasibaigus koregavimo laikotarpiui, t. y. nuo 2028 m., potencialaus augimo eilutės sutampa su Komisijos išankstinėmis gairėmis. Tai prisideda prie didesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Apskritai šis skirtumas iki 2028 m. susidarė dėl potencialiojo BVP eilučių atnaujinimo, kurį atliko Portugalija ir kuris grindžiamas ES bendrai sutarta metodika. Šis skirtumas laikomas tikėtinu, nes jį paaiškina vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane pateiktos Portugalijos trumpalaikės makroekonominės projekcijos, kurios yra šiek tiek palankesnės nei pateiktosios išankstinėse gairėse, tačiau atitinka Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę, 2022–2023 m. šiek tiek padidinus realiojo BVP augimą ir atnaujinus Eurostato gyventojų skaičiaus projekcijas. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

— Plane daroma prielaida, kad fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pabaigoje (2027 ir 2028 m.), palyginti su Komisijos prielaida dėl linijinio koregavimo. Tai prisideda prie mažesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Šį skirtumą lemia numatomas Ekonomikos gaivinimo ir

atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų poveikis išlaidoms, kurios 2026 m. turėtų padidėti iki 1,0 % BVP, palyginti su 0,1 % BVP 2024 m. Fiskalinio koregavimo sutelkimas laikotarpio pabaigoje atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punktą ir 36 straipsnio 1 dalies e punkte nurodytą pereinamojo laikotarpio nuostatą. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

Likę skirtumai nedaro didelio poveikio vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, palyginti su Komisijos prielaidomis. Apskritai, atsižvelgus į visus prielaidų skirtumus, vidutinis grynųjų išlaidų augimas plane iš esmės atitinka orientacinę trajektoriją. Komisija į pirmiau išdėstytą plano prielaidų vertinimą atsižvelgs ateityje vertindama, ar laikomasi grynųjų išlaidų plano;

Fiskalinė plano strategija

(25) remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus vykdomi tiek ribojant išlaidas, tiek atliekant diskrecinį pajamų didinimą. Nors plane pateikiama pajamas mažinančių fiskalinės politikos priemonių, pavyzdžiui, planuojamas jaunimui taikomo gyventojų pajamų mokesčio režimo atnaujinimas, tikimasi, kad 2025 m. jas kompensuos neatidėliotinų energijos priemonių panaikinimas, pavyzdžiui, anglies dioksido dedamosios degalų mokestyje įšaldymo panaikinimas ir laipsniškas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamų projektų nutraukimas 2027 m. Politikos priemonių, kurios turi būti priimtos, apibrėžimas turi būti patvirtinamas arba koreguojamas ir kiekybiškai įvertinamas metiniuose biudžetuose. Plane pateiktos orientacinės fiskalinės strategijos įgyvendinimui kyla rizika, kurią lemia su didėjančiu spaudimu viešojo sektoriaus darbo užmokesčio ir socialinių pervedimų išlaidoms susijusi rizika. Be to, 2025 m. biudžeto plano projekte nurodomos politikos priemonės, kuriomis bus įvykdytas 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas ([10]);

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

(26) plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius Europos semestro kontekste, visų pirma konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose (KŠSR), nustatytus iššūkius ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Plano reformos ir investicijos grindžiamos esamu vyriausybės strategijos dokumentu (*Grandes Opções 2024–2028*). Plane pateikta daugiau kaip 60 reformų ir investicijų, iš kurių 27 priskiriamos prie gaunančių finansinę paramą pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir iš sanglaudos politikos fondų;

(27) kalbant apie bendrą sąžiningos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 išdėstytus klimato srities tikslus, prioritetą, į planą įtrauktas Vandens strateginio plano parengimas ir įgyvendinimas ir konkrečių efektyvaus vandens naudojimo skatinimo programų parengimas (2024 m. KŠSR dėl vandens taupymo); atliekų tvarkymo gerinimo ir žiedinės ekonomikos skatinimo priemonės (2022 ir 2023 m. KŠSR dėl žiedinės ekonomikos); investicijos į sparčiojo judriojo ryšio interneto tinklus retai apgyvendintose teritorijose ir Nacionalinė skaitmeninė strategija (2019 m. KŠSR dėl skaitmeninio raštingumo gerinimo); geležinkelių infrastruktūros (geležinkelių ir greitųjų traukinių) statyba (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl geležinkelių infrastruktūros) ir programų, kuriomis remiamos investicijos į energijos vartojimo efektyvumą pastatuose, visų pirma gyvenamuosiuose pastatuose, kaip numatyta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, stiprinimas (ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas; 2023 ir 2022 m. KŠSR dėl energijos vartojimo efektyvumo pastatuose). Kalbant apie šį bendrą prioritetą, Portugalija taip pat numato didinti mokesčių ir socialinės apsaugos institucijų, registrų ir notarų duomenų sąsajas, kuriomis ketinama įgyvendinti 2024, 2023 ir 2022 m. KŠSR dėl mokesčių ir socialinės apsaugos sistemų veiksmingumo;

(28) kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, prioritetą, į planą įtrauktas nacionalinio minimaliojo darbo užmokesčio padidinimas (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl darbo rinkos ir socialinės apsaugos) ir priemonė, kuria užtikrinama visuotinė galimybė nemokamai naudotis vaikų priežiūros ir ikimokyklinio ugdymo paslaugomis (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl socialinės apsaugos veiksmingumo ir tinkamumo); veiksmai, susiję su darbo rinkos politika, įskaitant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programas, įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (2020 ir 2019 m. KŠSR dėl įgūdžių ir švietimo); investicijų linijos startuoliams ir rizikos kapitalui sukūrimas, sukuriant mišrių investicijų į nuosavą kapitalą fondą (2020 m. KŠSR dėl inovacijų); nemokumo režimų reforma, kuria siekiama paspartinti bylų nagrinėjimą ir teismo sprendimų priėmimą ir kuri taip pat įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (2019 m. KŠSR dėl nemokumo ir susigrąžinimo procedūrų veiksmingumo didinimo); įmonių ataskaitų, susijusių su viešųjų paslaugų įsipareigojimais ir valstybės kompensacija, teikimo reforma (2019 m. KŠSR dėl valstybės valdomų įmonių);

([10]) Žr. Komisijos nuomonę dėl Portugalijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9063 final.

nacionalinei sveikatos priežiūros tarnybai skirtas daugiametis investicijų planas ir fizinio aktyvumo ir sporto planas (2020 m. KŠSR dėl sveikatos priežiūros) ir mokesčių režimo, susijusio su įmonių restruktūrizavimo ir susijungimo operacijomis, supaprastinimas (2024 m. KŠSR dėl mokesčių sistemos veiksmingumo didinimo);

(29) kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą įtraukta reforma, kuria siekiama racionalizuoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų licencijavimą (atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų licencijavimo misijos struktūra – EMER 2030) ir kuri taip pat įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano skyrių „REPowerEU“ (2023 ir 2022 m. KŠSR dėl leidimų diegti atsinaujinančiųjų išteklių energiją supaprastinimo ir skaitmenizavimo); priemonės, kuriomis užtikrinamas labiau integruotas, koordinuotas ir veiksmingesnis energijos tinklų planavimas, ir nacionalinė žinių apie ypatingos svarbos ir strategines žaliavas ir jų nustatymo bei tausaus naudojimo strategija;

(30) kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtrauktas gynybos pramonės pajėgumų stiprinimas, didinant investicijas į karinių įrenginių atnaujinimą, medžiagas ir modernizavimą, taip pat konkrečių viešųjų pirkimų gynybos srityse procedūrų peržiūra;

(31) plane taip pat pateikiama informacija apie suderinamumą ir, kai tinkama, papildomumą su sanglaudos politikos fondais ir Portugalijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu. Portugalija į nacionalinius strateginius iššūkius, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir partnerystės susitarimą įtraukia reformų ir investicijų sąsajas, be kita ko, kai tinkama, susiedama atitinkamas sanglaudos politikos programas, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemones ir Europos socialinių teisių ramstį;

(32) planu siekiama prisidėti prie Portugalijos viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, tenkinimo. Kalbant apie bendrą sąžiningos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, Portugalija nurodo, kad reikia parengti jungtinės infrastruktūros tinklo planą, kad būtų padidintas vandens naudojimo efektyvumas, imtis gamtos atkūrimo ir apsaugos priemonių, parengti nacionalinį miškų paktą ir imtis daugiau atsparumo didinimo priemonių pakrančių teritorijose, kad būtų galima prisitaikyti prie klimato kaitos poveikio, ir kad būtina investuoti į skaitmenizaciją ir technologines inovacijas. Kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, Portugalija nurodo, kad reikia daugiau paramos priemonių smurto šeimoje ir prekybos žmonėmis aukoms. Energetinio saugumo srityje Portugalija nurodo, kad reikia toliau stengtis diversifikuoti energijos rūšių derinį ir mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir geriau valdyti geologinius išteklius ir ypatingos svarbos žaliavas. Galiausiai, kalbant apie gynybos pajėgumų stiprinimą, Portugalija nurodė, kad yra kariuomenės finansavimo ir investicijų spraga ir kad reikia didinti karinės karjeros patrauklumą;

Komisijos vertinimo išvada

(33) apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Portugalijos planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

BENDRA TARYBOS IŠVADA

(34) Taryba palankiai vertina Portugalijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą ir mano, kad jo visapusiškas įgyvendinimas padėtų užtikrinti patikimus viešuosius finansus ir remti valstybės skolos tvarumą, taip pat tvarų ir integracinį augimą;

(35) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą plano vertinimą. Tačiau Taryba prašo Komisijos pateikti būsimų planų vertinimą atskirame dokumente, o ne Komisijos rekomendacijose dėl Tarybos rekomendacijų;

(36) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą grynųjų išlaidų plano vertinimą ir pagrindines plane pateiktas makroekonomines prielaidas, be kita ko, susijusias su išankstinėmis Komisijos gairėmis, taip pat į plano grynųjų išlaidų plano poveikį valdžios sektoriaus deficitui ir skolai. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos vertinimą, kad makroekonominės ir fiskalinės prielaidos, nors kai kuriais atvejais skiriasi nuo Komisijos prielaidų, be kita ko, siekiant atsižvelgti į atnaujintus makroekonominius ir fiskalinius duomenis, iš esmės yra tinkamai pagrįstos ir paremtos patikimais ekonominiais argumentais. Taryba atkreipia dėmesį į plano plačią fiskalinę strategiją ir perspektyvai kylančią riziką, kuri galėtų turėti įtakos makroekonominio scenarijaus realizavimui ir pagrindinėms prielaidoms bei plano grynųjų išlaidų plano įgyvendinimui. Visų pirma Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad pagal planą pagrindinės fiskalinio koregavimo pastangos plano įgyvendinimo laikotarpiu yra linijinės, išskyrus išlaidas, susijusias su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės paskolomis finansuojamais projektais. Taryba palankiai vertina tai, kad su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais bendradarbiauta nacionaliniu lygmeniu prieš pateikiant planą. Taryba taip pat pažymi, kad geopolitinė rizika gali daryti spaudimą gynybos išlaidoms;

(37) Taryba tikisi, kad Portugalija bus pasirengusi prireikus pakoreguoti savo fiskalinę strategiją, kad užtikrintų savo grynųjų išlaidų plano įgyvendinimą. Taryba yra pasiryžusi atidžiai stebėti ekonominius ir fiskalinius pokyčius, įskaitant pokyčius, kuriais grindžiamas plano scenarijus;

(38) Taryba mano, kad būtina laiku iki kito fiskalinės priežiūros etapo surengti tolesnes diskusijas siekiant bendro sutarimo dėl bendrų grynųjų išlaidų augimo tempų poveikio metinei priežiūrai;

(39) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos pateiktą reformų ir investicijų poreikių bei ketinimų, kuriais reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius, aprašymą ir pabrėžia, kad svarbu užtikrinti tokių reformų ir investicijų įgyvendinimą. Remdamasi Komisijos pateiktomis ataskaitomis Taryba įvertins tokias reformas bei investicijas ir stebės jų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(40) Taryba laukia Portugalijos parengtų metinių pažangos ataskaitų, kuriose visų pirma pateikiama informacija apie pažangą įgyvendinant Tarybos nustatytą grynųjų išlaidų planą ir platesnio masto reformų bei investicijų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(41) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Portugalijai turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą,

REKOMENDUOJA Portugalijai

1. užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Priimta Briuselyje 2025 m. sausio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. DOMAŃSKI

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas (metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)

Portugalija

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	Metinis	5,0	5,1	1,2	3,3
	Bendras (*)	17,4	23,4	24,8	28,9

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus. Bendras augimo tempas naudojamas atliekant metinę *ex post*atitikties stebėseną kontrolės sąskaitoje.